Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia
Braşov, piaţa mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următorele Birouri de anunciuri: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks Nachfolger; Anton Oppelik, J. Danneberg*, în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*; în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann.*
Preţul inserţiunilor: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. seu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LIX.

„Gazeta“ iese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectori.
Abonamentul pentru Braşov
administraţiunea, piaţa mare, Târgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe şése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 bani. Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 244. Braşov, Luni-Marţi 5 (17) Noemvre 1896.

Carĭ sunt duşmanii Saşilor?

I.

O viuă polemiă s'a încins între cele două foi săsescĭ din Braşov, ce represeută vederile partidelor săsescĭ de aicĭ, cea moderată, care pretinde, ca Saşii sĕ trăéscă în amiciţiă cu guvernul şi în bună înţelegere cu Maghiarii şi cea oposiţionistă, care nu vede scăpare pentru Saşĭ, decât numai într'o luptă energică în contra guvernului actual şi a tendinţelor de maghiarisare.

Fóia oportunistă a imputat celeilalte, că ar fi condusă de un spirit duşmănos faţă cu Maghiarii. „Kronstädter Zeitung“ a replicat într'un articul, în care a vrut sĕ dovedéscă, că Saşii „verdĭ“ nu-şĭ întemeiază nisuinţele lor politice naţionale în duşmănia faţă cu Maghiarii, ci în ferbintea dorinţă de a întări poporul săsesc în consciinţa sa naţională, de a-i deştepta onórea naţională, şi de a-l oţeli pentru lupta naţională, „décă lipsă va fi de ea“.

Dér polemia dintre foile săsescĭ însăşĭ puţin ne impórtă. Ceea ce ne intereséză este, că în acéstă dispută s'a amestecat şi fóia maghiară din loc, publicând între altele şi un articol al profesorului Dr. Anton Herman. Acesta vrênd sĕ dovedéscă la rêndul sĕu, că Saşii îşĭ pot salva esistenţa numai rĕzimêndu-se pe elementul maghiar dela putere, întrébă: „De unde ameninţă pe Saşĭ mai mare pericol? Din suburbiul Scheiŭ orĭ din Blumĕna?“

Cu alte cuvinte, Scheiul fiind suburbiu român, ér Blumĕna fiind un suburbiu, unde este mai bine representată poporaţiunea maghiară din Braşov, vré sĕ dică, că Românii sunt mult mai periculoşĭ Saşilor, decât Maghiarii. De unde urméză, că interesul de esistenţă al Saşilor pretinde ca acestia sĕ dea mâna cu Maghiarii pentru de a-se apĕra contra Românilor.

La espectorarea profesorului ungur de origine germană rĕspunde „Kronstädter Zeitung“ de Sâmbătă într'un articul mai lung, în care autorul combate energic părerea, că Românii ar fi mai periculoşĭ Saşilor, decât Maghiarii.

Din acest articul aflăm de bine a estrage câteva pasage mai interesante, pentru că cuprind un mers de idei până acum nobicĭnuit în pressa săséscă dela noi.

Conclusiunea ce o face profesorul ungur pe basa premisei sale, că Românii ameninţă pe Saşĭ mai mult decât Maghiarii, o combate energic autorul articulului din „Kronstädter Zeitung“, dicênd, că nicĭ nu póte admite, ca în statul poliglot ungar sĕ se pună astfel de axiome, ce sunt calculate pe inimiciţia naţionalităţilor între olaltă. Apoi continuă aşa:

„....In faţa faptului, că elementul român este, durere, în mijlocul nostru aşa de numĕros representat — dic durere, căcĭ şi eu a-şĭ dori în interesul nostru ca şi al Românilor sĕ nu stăm aşa unul pe gâtul celuilalt —: mai departe faţă cu faptul, că aşa de mulţĭ între conaţionalii noştri au aflat în România primire amicabilă şi o frumósă esistenţă, ţin a fi o eróre fatală a politicei săsescĭ, liberale, ca sĕ deştepte şi numai aparinţa, că ea — într'un gând cu Maghiarii — privesce în Român pe duşmanul nostru; regret fórte, că funcţionarii saşĭ conlucră la distrugerea organisaţiunei poporului român, că opresc adunările Românilor ş. a.

„Românii ne sunt periculoşĭ prin greşelile nóstre; cine ar voi sĕ contesteze acésta? Dér eu nu cunosc nicĭ un cas vrednic de amintit, în care Românii sĕ fi fost agresivĭ faţă cu noi în privinţa politică şi naţională. Numai şi numai în universitatea naţiunii săsescĭ s'au iscat în acéstă privinţă conflicte seriόse şi încă şi adĭ borborosesc pe acolo nisce bărbaţĭ, cari nu jócă rol în cercurile române....“

„Dér nu prin procederea unui Păcurar şi Barcianu, ne este nouă periculos elementul român, ci el ne ameninţă prin tăria sa economică şi numerică, prin puterea sa plină de vigóre tînĕră. Aicĭ nicĭ Banffy, nicĭ toţĭ Maghiarii la olaltă nu pot ajuta. Ajuta ne putem numai noi înşi-ne. Orĭ dóră vrem sĕ luăm în nume de rĕu Românului, că se înmulţesce, că merge înainte economicesce şi intelectual cu paşĭ uriaşĭ, că întregul popor până la nou născutul copil este pătruns de consciinţa puterii şi a ţintei sale naţionale, care deşteptă numai mirare şi admiraţiune? Sunt óre aceste virtuţĭ, prin care se ridică, se lăţesce şi se întăresce un popor, violărĭ neîndreptăţite a drepturilor nóstre casnice? Décă vecinul meu prin diliginţă şi păstrare înaintéză, eu însĕ prin opulenţă şi propriă slăbiciune dau îndĕrĕt şi sunt silit a-i preda mobilele mele şi în cele din urmă şi locuinţa mea — sĕvêrşesce el o nedreptate faţă cu mine?“

„Noi vecinii avem toţĭ loc destul de-a trăi şi de-a rĕsufla, de-a nisui şi de-a lupta după individualitatea nóstră în casa nóstră a tuturor: în patria nóstră. Nicĭ unul nu trebue sĕ fiă nimicit prin altul, nicĭ unul nu-i avisat de a-şĭ lua slănină din cămara celuilalt. Ca Sas însĕ trebue sĕ protestez cu tótă tăria în contra părerii, ca şi când noi (Saşii) am fi condamnaţĭ de sórte sĕ fim înghiţiţĭ orĭ de Românĭ, orĭ de Maghiarĭ.

„Românul în multe privinţe ne-a deşteptat din somnul nostru greu. Dinaintea elementului român, care este în progres, nu ne apĕră nicĭ Banffy, nicĭ întréga maghiarime. Sĕ ne deşteptăm! Sĕ veghiăm şi sĕ ne rugăm!... Décă voim sĕ trăim, trebue sĕ luptăm! Lupta e vieţă.....“

Cértă între cumetri.

— Umilirea lui Banffy. —

Cetitorii noştri cunosc cérta, ce a isbucnit între oficiósele guvernelor din Budapesta şi Viena. Prilegiul, cum scim, l'a dat *„Nemzet“*, oficiosul ministeriului Bánffy, printr'un articul în care a criticat stările din Austria şi a făcut imputărĭ guvernului-Badeni, că dă curs liber agitaţiunilor contra cuotei, că liberalismul în Austria a suferit înfrângerĭ ruşinóse, că guvernul austriac s'a aruncat cu totul în braţele reacţiunei, şi drept hrén i-a mai frecat pe sub nas lui Badeni, că singur „liberalismul“ unguresc este unicul sprijin al dualismului.

La aceste isbucnirĭ ale fanatismului şi cinismului maghiar oficios, au rĕspuns organele guvernului din Viena dicênd, că Bánffy sĕ-şĭ măture mai întâiŭ gunoiul dinaintea casei proprii şi sĕ nu vré a da direcţiă politică celor din Viena.

Şi acum, ce se vedĭ? Banffy, marele încurcător „diplomatic“, a alergat cu limba scósă la Viena, ca sĕ céră iertare pentru cele întêmplate. Pricina de cértă nu a dat'o el, ci Alesandru *Hegedüs*, raportorul afacerilor financiare şi membru în comisiunea pentru cuotă, care disese odată în Cluşiu, că Ungaria este gata a ridica cuota, însĕ de pretensiunile (12%) Austriei se sparie. Hegedüs aparţine grupului tiszaiştilor în parlament şi se póte pré uşor, ca el anume sĕ fi voit a face lui Bánffy acéstă neplăcere.

Destul, că bomba a fost aruncată, ea a esplodat, şi guvernul-Badeni s'a simţit fórte atins; dér nu numai atât, s'au simţit atinse chiar şi partidele din Austria, carĭ nu pré simpatiséză cu Maghiarii, ér Lueger în urma acésta s'a vĕdut şi mai mult îndemnat, de a înainta parlamnutului austriac o propunere de urgenţă prin care se cere *abdicerea convenţiei vamale cu Ungaria.*

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

„Cartea négră“.

Unde dai şi unde crépă.
Prov. român.

Rĕspuns la „Cartea négră“ (A „fekete könyv“), scrisă de br. Stefan Kemeny junior în 1849, şi publicată de Hentaler Jozsef în numerii 121—131 din Mai 1895 ai lui „Magyarország“ din Budapesta.

De **Axentie Severu.**

(3) (Urmare).

După acéstă mică întroducere, sĕ luăm anume mai de aprópe „fekete könyv“-ul baronului Kemeny, despre care Hentaler afirmă, că e scrisă în limba germană, ceea ce credem bucuros, şi scim dintr'un proces criminal, ce mi-l'a intentat Susana Kabos din Aiud afirmând, că 'i-aşĭ fi tăiat şi omorît bărbatul şi feciorul aruncându-le membrele unul câte unul din podul casei prin ferestrile aceluia în stradă, prădându-i casa şi luându-i tótă averea etc. etc.

Înainte însĕ de-a pune pe hârtiă istoria mea cu Susana Kabos, sĕ vedem cine a fost br. Kemény István junior, mărturisitul autor al cărţii negre.

Baronul Kemény era la 1848 comite suprem în comitatul Albei-inferióre, avênd o frumósă moşiă comassată în Ciumbrud, fată 'n faţă cu Aiudul, pe malul stâng al Mureşiului, care desparte unul de altul hotarul acestor comune. Moşia baronului nostru era moşiă de model îndestrată şi provĕdută cu tóte recuisitele trebuinciόse, precum şi cu vite necesare nu numai lucrării pămêntului, ci şi pentru producerea de gunoiŭ, fără de care în acele părţĭ nu prosperéză producţiunea. Ba avea şi o mică spănie, grânarele pline de bucate şi celariele de cele mai bune şi aromatice vinurĭ.

În 1863, când se făceau alegerile pentru dieta din Sibiiu, baronul Kemény a fost candidatul partidului unionist, adversarul meu la Bichiş, unde se ţinù alegerea de deputat pentru dieta din Sibiiu. Pe când noi nu scieam încă, ce însĕmnéză cuvêntul „corteş“, el cu ai sĕi, o minoritate nicĭ de dece la sută, corteşi aşa de bine, încât făcênd din numele meu 12 nume, reuşi a fi declarat ales cu majoritate de voturĭ şi putù astfel participa şi protesta cu deputaţii unioniştĭ în contra ţinerii acelei diete. Acéstă apucătură fină merită a fi cunescută, ca sĕ pótă servi de cinosură în viitor, când vor lua şi Românii odată parte la alegerĭ.

Alegĕtorii mei în numĕr de 10 orĭ mai mare, decât ai baronului, nu erau disciplinaţĭ, eu n'am avut prindere a-i putea conchiăma la un loc şi a-le arĕta programul etc. etc. Aşa ei în simplitatea lor votară: a) pentru Onoratul Domn Axentie Severu; b) pentru Axentie Severu; c) pentru Domnu Axentie; d) pentru Axentie dela Alba-Iulia; e) pentru Domnu Sentea etc.

Prin urmare comisiunea ţinêndu-se de formă, ca orbul de gard, trecù uşor peste majoritatea sdrobitóre a mea, declarând pe baronul Kemeny István jun. de ales cu majoritate de voturĭ.

In speranţă, că binevoitorii lectorĭ nu se vor supĕra, décă mĕ voiŭ abate puţintel dela obiect, însemn, că după-ce deputaţii maghiarĭ aleşĭ pentru dieta dela Sibiiu nu intrară în acea dietă, ci numai protestară contra ţinerei ei, ca nelegale, şi se reîntórseră pe la casele lor, se escriseră, şi se făcură în cercurile respective alte alegerĭ, prin urmare se făcù şi în cercul unde cădusem eu; dér alegerea nu se ţinù în Bichiş, ca prima dată, ci în Salinele Uiórei în extremitatea cercului, cu scop în adevĕr corteşesc şi mişelesc, că alegétorii românĭ şi ungurĭ foştĭ iobagĭ — carĭ încă votaseră pentru mine, — fiind în depărtare de 10—15 chilometri de locul de alegere (Salinele Uiórei) sĕ nu se presente, şi aşa cea mână de Maghiarĭ proprietarĭ, arêndatori şi sărântocii de nemeşĭ sĕ pótă alege unul de ai lor. Decât-că precum socotéla de acasă, nu se potrivesce cu cea din têrg, aşa nu isbutì nicĭ planul şi socotéla lor; pentru-că alegĕtorii se presentară, şi aflând causa, pentru care nu s'a verificat prima alegere, au votat toţĭ pentru „Domnul Axente dela Bĕlgrad“. Aşa comisiunea nu avù încătro şi mĕ proclamà de ales.

Dér sciţĭ, că unde e aţa mai subţire, acolo se rupe; puţini deputaţĭ românĭ erau în dietă ómenĭ resoluţĭ şi în adevĕr liberalĭ, majoritatea constând din funcţionarĭ — nu voiŭ sĕ dic, că erau servilĭ, voiŭ dice însĕ că erau dependenţĭ, — şi majorităţii acestora nu îĭ convenea, ca sĕ intre în dietă un om cu capul amână. S'a întêmplat, çă fiind eu încă în 1860 ales Epi-

Afacerea a devenit atât de neplăcută, cum am ḑis, încât însuşi ministrul-preşedinte unguresc a alergat în persónă la Viena înaintea monarchului, apoi la Goluchowsky pentru a da esplicaţiunĭ, luând în acelaşi timp înţelegere şi cu secţiunea pentru pressă din ministeriul de esterne, că în ce chip s'ar pute împăca divergenţele.

Asta însémnă o *umilire* puţin măgulitóre pentru „teribilul“ ministru-preşedinte unguresc.

„Reichswehr“ scriind de nou despre acest incident, ḑice între altele, că nu e mirare décă acum, — când Ungaria şi-a creat industriă proprie *cu ajutorul capitalurilor austriace*, ér Austria a devenit tributară classei proprietarilor maghiarĭ — în poporaţiunea Austriei se manifestă tot maĭ mult opiniunĭ contra Ungariei. Situaţiunea o privim şi noi ca fórte seriósă şi periculósă — décă „Maghiarii nicĭ-odată nu vor vota o cuotă atât de urcată“.

„Vaterland“ ḑice, că e demn de compătimit acel ministru-preşedinte, în a cărui absenţă organul lui de căpetenie póte urḑi astfel de comploturĭ. Situaţia lui Bánffy însĕ este cu mult mai de plâns. Tiszaiştii, carĭ domnesc la fóia guvernamentală, ar fi urḑit acest complot şi în presenţa lui. Apoi ce fel de guvern este acela, sub conducerea căruia se cutéză a face astfel de lucrurĭ contra altui guvern? In fine ḑice fóia vienesă, că scopul guvernului unguresc prin acest „hecz“ este de a provoca crisă ministerială în Austria, ér prin acésta, a-se libera cât se póte de unele promisiunĭ făcute în cestiunea pactului.

CRONICA POLITICA.

— 4 (16) Noemvre.

„Poll. Corr.“ află din Petersburg, că **Rusia** nu va consimţi, decât în cas de-o estremă necesitate, la întrunirea unui **congres europén** pentru regularea cestiunei Orientului. Rusia consideră întrunirea unui astfel de congres, ca primejdiósă pentru pacea Europei şi intregitatea Turciei. Cabinetul rusesc preferă, ca puterile sĕ lucreze cum au făcut şi până acum, însărcinând pe ambasadorii lor se silésca pe Sultan de-a primi proiectele de reforme stabilite de marile puterĭ.

*

Fóia englesă *„Daily News“* scrie, că **la tóte porturile rusescĭ din Marea-Négră**, au sosit ordine dela admiralitatea rusésca sĕ stea gata în orĭ-ce moment, ca la cas de chiămare marina rusésca sĕ se concentreze în Sebastopol. Scirea acésta a produs sensaţiă pretutindenĭ, comentându-se, ca o mobilisare din partea Rusiei în vederea unei apropiate încurcăturĭ în Balcanĭ.

*

Fóia parisiană *„Eclair“* anunţă, că între **Menelik şi Italia** *s'a încheiat deja pacea.* Condiţiunile ar fi fórte favorabile pentru Menelik, care a primit satisfacţiă pe întrégă linia.

*

Un distins politic german a avut în Friedrichsruh o convorbire cu **Bismark asupra descoperirilor sale.** Bismark a ḑis cu acéstă ocasiune, că visita Ţarului în Berlin a potenţat nespus de tare nervositatea Ruşilor. Francia credea, că în orĭ-ce împrejurărĭ póte conta pe sprigînul Rusiei, şi el scia bine, că desvĕlirile lui vor influinţa în mod deprimător. In lucru a avut rol şi intervenirea Engliterei, care a făcut, ca convenţia neutrală dintre Rusia şi Germania dela 1890, sĕ fiă reînoită. Impresiunile dela Boroslo şi serbările francese au făcut óre-care deprimare în Germania; acésta convenia dispositiunilor Engliterei. Acum stau în plan cestiunile Orientului şi mai ales a Egiptului, şi de aceea Englitera are lipsă de Germania. Bismark şi-a esprimat părerea, că diplomaţia englesă va desvolta tóte puterile, ca sĕ-şi asigure amiciţia Germaniei.

Sturdza despre cestiunea orientală.

„Neue Freie Presse“ din Viena spune, că ministrul-preşedinte român d-l Dimitrie *Sturdza* s'a pronunţat în modul următor despre cestiunea orientală către un diplomat din Austria:

Actualul sistem de guvernare din Turcia va cădé nu peste mult, dér nu se póte aştepta o cădere repentină, fiind-că deocamdată acésta nu este în interesul Europei. Puterile nu sunt pregătite pentru o astfel de eventualitate, din care causă fac tot posibilul unei amânărĭ.

Numai două dintre puterĭ se par întru câtva pregătite: *Anglia*, care vré sĕ-şi apere posiţiunea în marea Mediterană, dér tot-odată voesce sĕ-şi obléscă drumul şi spre India, ér în acelaşi timp în Anglia se arată adevĕrate simpatii faţă cu locuitorii creştinĭ din Turcia.

A doua putere este *Rusia*, al cărei scop e, de a pune sub domnia ei Mediterana şi Adriatica, apoi tóte popórele de religia vechiă. O parte din aceste popóre pórtă cu multă nerăbdare jugul turcesc şi mereu caută sĕ-şi scuture. Mai ales în Macedonia se manifestă acésta; ivirea necontenită a bandelor din Macedonia nu se póte atribui, decât vecinicei agitaţiunĭ.

Acea parte a poporaţiunei din Macedonia, care nu e duşmană Turcilor şi care formézá în acéstă provinciă elementele ordinei şi siguranţei, sunt *Românii macedonenĭ.* Europa ar trebui sĕ se radime pe acest element din punct de vedere al întórcerei pe-o cale mai bună a raporturilor otomane, fiind-că cu ajutorul acestui pacinic popor s'ar pută realisa în Macedonia astfel de reforme, carĭ deocamdată ar asigura pacea. Europa astfel şi-ar câştiga timp pentru a-şi crea basa unei formaţiunĭ ulteriore.

La tótă întêmplarea România este mult interesată faţă de ordinea viitóre a locuitorilor din Turcia, fiă ca unul din cei mai apropiaţĭ vecinĭ, fiă că se pórtă cu sinceră simpatiă faţă de coreligionarii sĕi, că şi faţă de populaţiunile creştine într'o formă.

Noua acţiune a lui Goluchowsky în Balcanĭ.

Din Viena primesce *„Alkotmány“* o scrisóre fórte importantă asupra acţiunei contelui Goluchowsky în Peninsula-Balcanică.

Scrisórea începe prin a spune, că în cercurile diplomaţiei din Viena este rĕspândită scirea, că tripla alianţă a primit o straşnică lovitură prin căsătoria prinţului moştenitor italian cu princesa Elena, fiica lui Nichita din Muntenegru.

Pentru a face sĕ se pricépă lucrul acesta, scrisórea amintesce aspiraţiunile popórelor din Balcanĭ. In complicaţiile politice dintre Dunăre şi Adria, la locul prim stă Muntenegru, care în Peninsula-Balcanică jócă acelaşi rol, ca şi odinióră Piemontul în Italia. Principele Nichita sémănă fórte mult, cel puţin în privinţa morală, cu Victor Emanuel. Căsătoria prinţului de Neapol cu fiica celui dintâiŭ, va face sĕ se validiteze în viitorul apropiat politica muntenegrénă. Prinţul de Neapol nu este amicul triplei alianţe, şi va sprigini Muntenegrul în aspiraţiunile sale faţă de Austro-Ungaria. Cu alte cuvinte, se va realisa ideia Serbiei-mari sub dinastia Petrovicilor contra dinastiei-Obrenovicĭ.

Cu acésta stă în legătură călĕtoria ce-o va face regele Serbiei la Roma. Tronul regelui sêrbesc este ameninţat. Periculul acesta vré sĕ-l delăture regele Alexandru prin o înţelegere între cele două dinastii sêrbescĭ. Combinaţiunea acésta ar culmina în ideia, ca regele Serbiei sĕ ia în căsătoriă pe fiica mai tînĕră a principelui Nichita, la ceea-ce Nichita nu se prea învoesce, fiind-că în urma unei astfel de căsătorii, s'ar urca mult acţiile regelui sêrbesc în cestiunea Serbiei-marĭ.

In interesul Austro-Ungariei este, ca sĕ aibă influenţă asupra poporului sêrbesc. Pe calea acésta i-ar succede monarchiei se abată un pericul din partea Slavilor dela miadă-ḑi. Călĕtoria regelui Alexandru al Serbiei în România este considerată, ca o parte din acţiunea lui Goluchowsky în Balcanĭ. Goluchowsky începe a simţi necesitatea, ca monarchia austro-ungară sĕ-şi documenteze influinţa sa asupra popórelor slave-sêrbescĭ printr'o acţiune mai mare. Autoritatea Austro-Ungariei începe a scădé cu paşĭ repeḑĭ atât în Germania, cât şi în Orient. In Germania foile jidovescĭ („P. Lloyd“, „N. Fr. Pr.“ etc.) şi-au pierdut creditul. Nime nu mai crede un cuvênt măcar din cele ce scriu aceste foĭ.

Partida liberală germană din Austria, a căḑut. In locul ei se înalţă curentul conservativ, care nu va mai sprigini partida liberală maghiară. Raporturile acestea nu inspiră nicĭ-decum încredere faţă de noi în Germania.

In Orient lucrurile sĕ judecă tot aşa ca şi în Germania. Cuvêntul lui Lueger, că Budapesta ar trebui numită *Judapesta*, a făcut mare efect la Slavĭ. Sêrbii, Bulgarii, Românii vestesc pe faţă, că Maghiarii au ajuns cu totul în braţele Jidovilor, şi că *Budapesta devine oraş internaţional jidovesc, cu care popórele creştine nu pot sĕ comunice.* In Orient „Jidanul“ şi „Maghiarul“ începe a-se contopi în unul şi acelaşĭ concept. Cine ḑice „Jidan“, înţelege „Maghiar“ — şi dincontră.

Goluchowsky simte tóte acestea. De aceea el voesce sĕ validiteze posiţia de putere mare a monarchiei în Orient.

SCIRILE ḐILEI.

— 4 (16) Noemvre.

Voce liberală despre alegerĭ. *„Fövárosi Lapok“*, ḑiar, care în mare mĕsură stă sub influenţă jidovéscă, face următórea critică sdrobitóre asupra alegerilor dietale: „Trebue sĕ vedem o uimitóre stricare a capabilităţii de judecată în publicul alegĕtor toomai în faptul, că din corpul legislativ au fost scóse o sumă de puterĭ probate şi de caractere“. Vorbind apoi despre corupţiunĭ şi călcare de drept, ḑice: „Dieta viitóre va avé sĕ judece asupra modalităţilor prin carĭ s'ar pute vindeca acéstă bólă mare a naţiunei maghiare. Décă lucrurile vor merge astfel înainte, atuncĭ peste 10—20 anĭ *nu va fi în tótă ţéra cerc electoral cinstit* şi nicĭ în parlament *nu vor mai fi decât fórte puţinĭ ómenĭ cinstiţĭ.*“

—o—

Partidele unguresci după alegerĭ. In viitorul parlament unguresc raportul partidelor va fi următorul: guvernamentalĭ 287, kossuthiştĭ 49, apponyiştĭ 37, partida porală 20, ugroniştĭ 7, afară de partide 10. Partida guvernamentală a câştigat 84 cercurĭ, şi anume: dela apponyiştĭ 24, dela ugroniştĭ 22, dela kossuthiştĭ 18, dela disidenţĭ 20. — Amintim, că contele Ferdinand *Zichy*, conducĕtorul partidei poporale, a căḑut la Kecskemét faţă cu candidatul guvernamental Dr. *Nagy* Mihály.

—o—

Graţia Ţarului. Ţarul Rusiei, la cererea vĕduvei Ţarine, a permis ca marii ducĭ Mihail şi Alexandru Mihailovicĭ, pe carĭ i-a esilat Ţarul Alexandru III, sĕ se pótă reîntórce în Rusia. Fraţii Mihail şi Alexandru Mihailovicĭ au fost esilaţĭ din causa, că mare-ducele Mihail a luat de soţiă pe o fată din burghesime. Atuncĭ Ţarul, înainte de asta cu 3 anĭ, a esilat pe Mihail şi pe fratele sĕu, care, precum se vede, şi el a fost ca intermediator la acea căsătoriă. De atuncĭ mama marilor ducĭ a mai rugat odată pe Ţar pentru graţiarea fiilor ei, dér acesta i-a respins cererea cu rĕcélă. Marea ducesă din causa acésta de supĕrare şi murí mai nainte, de a pute ajunge sĕ-şi vadă fiii sĕi érăşĭ în patriă.

—o—

Recolta viilor din ést-an. Culesul viilor s'a sfîrşit demult în tóte părţile ţerei, şi deja se scie şi resultatul, care nicĭ pe departe nu corespunde aşteptărilor. Astăvară înainte de nenumĕratele furtunĭ cu grindină, viile promiteau, o recoltă de două orĭ mai bună, ca anul trecut, dér e fapt, că în ést-an n'a fost nicĭ pe jumĕtate atâta. In Ungaria recolta viilor după un jugĕr catastral se evalueză la 5—15 hectolitri vin, ér în Ardeal la 10—16 hectolitri. Mustul nu conţine decât numai 8—10 grade zahăr după proba lui Wagner în Ungaria, în Ardeal însĕ e ceva mai bun, 8—12 grade. Un rĕu este érăşĭ, că apucând strugurii înainte de cules a putredi, vinul nu se póte ţiné mulţĭ anĭ. In Ardeal se vinde hectolitrul de vin cu 14—16 fl., pe când în Ungaria abia se póte vinde cu 7—9 fl. Vin roşu e fórte puţin şi de acesta un hectolitră costă 26—30 fl.

—o—

Societacea Academia ortodoxă din Cernăuţĭ s'a constituit în adunarea generală din 5 Noemvre st. n. a. c. astfel: Presidente: Atanasie German; Secretar I: Stefan Ştefanovicĭ; Secretar II: George Ciupercă. Secţia literar-retorică: Pres. şi vicepres. I: Ioan Tonigariu; Adlat I. şi bibliotecar: Vasilie Iftodi; Adlat II. şi econom: Octavian Isopescul. Secţia musicală: Pres. şi vice-pres. II: Dionisie Ursulean; Adlat. I. şi casar: George Prelicĭ; Adlat II. şi controlor: Ilarion Verenca; In comisia revĕḑĕtóre: Nico Cotlarciuc, Epaminonda Bocance şi Ioan Grigoraş.

—o—

Preţul cerealelor. Pe tóte pieţele din lume preţul cerealelor de un timp încóce a început a se urca. La acésta a dat ansă piaţa din New-York, unde de vre-o 4—5 ḑile preţul cerealelor s'a urcat fórte tare. Pe piaţa Parisului preţul grâului s'a ridicat cu un franc, în Berlin s'a urcat la 7 mărcĭ, în Viena timp de 8 ḑile s'a urcat cu 15—20 cr. mai mult, în Pesta timp de o sĕptĕmână grâul s'a urcat cu 43 cr., secara 26, ovĕsul cu 22 cr., cucuruḑul cu 15 şi rapiţa cu 70 cr. mai mult.

—o—

trop — Curator — primar la biserica din Lipoveni în Alba-Iulia din a cărei casă şi fondurĭ Popa Gusti păpase 4200 fl. m. c., după ce se făcu inventariu şi nu se predete averea, ornatele şi alte scule de aur şi argint ale St. biserici, — am pretins, şi membrii Cometului au încuviinţat, ca cheile bisericei sĕ fiă la mine, de unde sĕ le ia clisierul, ca sĕ deschidă biserica, când i-a fi lipsă de vre-un serviţiu, lucru la care Popa Gusti nu s'a învoit, ér eu fără învoirea Sânţiei Sale am luat cheile la mine. — Adversarii mei şi ai noştrii au sciut exploata acésta, făcênd Popa Gusti arătare la magistrat, că eu l'am împiedecat dela îndeplinirea serviţiului bisericesc şi am comis o crimă, ce e de a-se pedepsi după óre care §. Făcênd magistratul arătare la presidiul înaltei diete, comisiunea verificătóre a respins alegerea, escriind altă alegere, care până sĕ se facă, s'a încheiat şi îndeplinit şi ancheta luărei cheilor, din care s'a vĕḑut, că nu am fost aşa de violent, ca sĕ împiedec pe preot dela oficiarea alor sale şi aşa numai pe finitul acelei diete fui verificat şi am intrat astăḑĭ, ca sĕ eşim cu toţii mâne póte pentru tot déuna? — ceea-ce încă tot nu cred.

Le am scris acestea drept şcólă şi cinosură pentru viitorii aspiranţĭ de deput, ca sĕ vadă şi scie cu ce adversarĭ exacerbaţĭ vor avé de a lupta, — şi că décă aspiră şi doresc a fi aleşĭ de popor — nu de guvern — sĕ ia mĕsurĭ de timpuriu, ca sĕ atragă asupra lor atenţiunea poporului, arătêndu-se şi fiind cu el compătimitorĭ, drepţĭ şi apĕrătorĭ, nu cum au fost până acum o sumă de preoţĭ, protopopĭ şi D-nĭ advocaţĭ, carĭ l'au stors cum stórce cenóma cea bună lămâia, uitând că „summus jus, summa injuria“. Mai lăsaţĭ ceva din dreptate D-lor şi fiţĭ siguri, că poporul nostru ve va alege şi pe Voi odată, de două-trei orĭ, cum a probat alegêndu-mĕ atuncĭ pe mine şi pe Dr. Ioan Major din Têmpăhaza în Teuşiu şi al căruĭ nume încă îl împărţise comisiunea în 7 Dr. ne-Dr. Major şi Maier; Vĕ va alege în butul tuturor celor ce se tem de corupţiune, şi vĕ îndémnă şi mână la alegerĭ, acum când nu se mai fac alegerĭ, ci denumirĭ.

Şi acum cu voia stimaţilor lectorĭ sĕ vedem, cine a fost Kiminya-Kemény.

(Va urma).

Invitare la petrecere. Damele române din Timişóra arangiază *petrecere de dans* la 14/26 Noemvre 1896, în sala dela „Fabrikshof“ în favorul copiilor sĕracĭ dela şcólele române din Timişóra. Pentru comitetul arangiator: *Maria Putică*, presidentă. *Nicolae Gheordan*, secretar. Oferte şi suprasolvirĭ se primesc cu mulţămită la adresa d-nei cassiere Maria Gherdan (Fabric, Tigergasse Nr. 5) şi se vor cuita pe cale jurnalistică. Damele sunt rugate a se presenta în toalete cât mai simple.

„Deşteptarea lui Rozsa Sándor“.

Sub titlul acesta, organul partidei poporale catolice publică o satiră în formă de dramă, apropo de alegerĭ.

E cunoscut, că Rozsa Sándor era cel mai vestit bandit din Ungaria. Drama despre care e vorba ne arată, cum br. *Banffy a legat alianţă cu spiritul lui Rozsa Sándor!* Banffy îl rógă pe acesta sĕ-i organiseze şi disciplineze pe preşedinţii comisiunilor electorale. Rozsa Sándor le dă lecţii şi ei progreséză atât de grozav, încât — după alegerĭ — Rozsa Sándor e desperat, că aceştĭ elevĭ *l'au întrecut.* De aceea, într'o imprecaţiune el cere sĕ reîntre în mormênt de ruşine şi felicită pe colegii sĕi Rinaldo-Rinaldi, Fra-Diavolo şi alţĭ asemenea — diavoli, că n'au asistat la alegerile maghiare dela 1896, pentru-că ar trebui sĕ se ruşineze şi ei, vĕdêndu-se întrecuţĭ în meseria lor de ómeniĭ br. Banffy!

In scena din urmă Banffy primesce din nou pe distinsul sĕu conaţional şi-l întrébă cu ce sĕ-i mulţuméscă pentru ajutorul, ce i-a dat acesta la alegerĭ?

Banffy îi oferă a-l face membru în casa magnaţilor.

Dér banditul nu vrea, şi ḑice ministrului: *Mai bine fă-mĕ ministru de justiţie.*

Banffy: Şi pentru-ce tocmai ministru de justiţiă?

Rozsa Sándor: Ca sĕ pot spânḑura $^3/_4$ din banda mea de funcţionarĭ!!!...

Din acest specimen de limbagiu oposiţional-maghiar, se póte prevedé cam ce turnură vor lua luptele politice-maghiare în şi afară de parlament!

Procesul Mehadicanilor.

(Raport special al „Gaz. Trans.“)

Caransebeş 12 Nov. 1896.

Apărarea advocatului Brediceanu.

Onorat tribunal! Am auḑit acusa, am auḑit propunerea finală a procurorului pentru sentinţă! Am auḑit'o! Pedépsă grea cere d-l procuror în contra cetăţenilor, carĭ stau pe banca acusaţilor. Osîndirea acusaţilor ar fi finea tragedei dela Mehadica; acésta ar fi echoul la şuerăturile glónţelor, rĕspuns la ultima suspinare a celor ucişĭ, balsam la suferinţele celor răniţĭ, uşurare la văitările celor schilăviţĭ şi mângăere la lacrămile celor rĕmaşĭ orfanĭ. Trist şi îngrozitor! Tot acestea simţirĭ ne string inima şi acuma ca şi cum ni-au strins'o prima scire despre impuşcăturile din Mehadica, — căcĭ trist şi îngrozitor e, când acea acusă, care are meniţiunea sĕ scutéscă viaţa cetăţenilor — acea acusă ne stinge viaţa. Trist şi îngrozitor, ca acuma acusaţii cu robie grea se espieze împuşcarea fraţilor lor.

Aceştĭ acusaţĭ sĕ fiă atarĭ resvrĕtitorĭ, carĭ cu puterea, cu forţa au voit sĕ siléscă autoritatea publică a-le face pe voie şi numai respingerea îndreptăţită au scos plumbi din puştile gendarmilor! Aceştĭ acusaţĭ sĕ-şĭ fi uitat întru atâta de datorinţele lor cetăţenescĭ, — aceştia, despre carĭ însuşĭ primarul lor, George Urechiatul, — cu care după însăşĭ datele acestui proces nu au trăit bine, — el primarul susţine, că acusaţii sunt omenĭ bunĭ şi nu sunt în stare a sĕ opune autorităţii publice, dér trecutul, istoria acestor foştĭ granicerĭ, carĭ cu braţele şi sângele lor au apĕrat ţéra, în afară şi înlăuntru — şi cu autorităţĭ din fiiĭ lor proprii au fost totdéuna model de ordine, supunere, ascultarea şi diciplină. Cum din acest popor în relaţiunile de aḑĭ — sĕ fiă perit, ce'n sânge i-s'a prefăcut; ei, carĭ fiul asculta cu supunere de tată, décă îĭ era superior în rang militar; ei sĕ-şĭ fi schimbat firea şi din cei mai adicţĭ şi fidelĭ autorităţilor publice, sé devină resvrĕtitorĭ, violenţĭ, turbulenţĭ, carĭ cu forţa voesc sĕ siléscă autorităţile, ca sĕ le facă voia? Cum se póte esplica acest secret? Ce póte sĕ fiă causa acestei schimbărĭ?

Las' acésta sĕ o desvĕléscă istoria. Din parte-mĭ însĕ susţin, ca adevĕr nerĕsturnabil, că tot-déuna, când sĕ conturbă liniştea publică, e frântă legătura, care trebue sĕ se baseze pe stima şi respectarea dreptului între autoritatea publică şi între popor. Dér la frângerea acestei legăturĭ nu este *numai şi totdéuna* numai poporul de vină. Domnul procuror însĕ aşa cugetă, aşa resonéză, căcĭ el ḑice: gendarmii au puşcat în popor, ergo poporul e turbulent, călcător de lege. Fapta gendarmilor şi afirmativa forţă a poporului nu sunt indispensabile una de alta. Gendarmii au putut puşca ómenii, fără ca poporul sĕ fi comis vre-o violenţă — şi ómenii au putut comite crima, care li-se impută, fără ca gendarmii sĕ puşce în popor.

Şi ca mai uşor sĕ pótă da acusei ridicate aparenţa temeinicei, aglomeréză D-l procuror câte tóte, bune-rele şi sĕ feresce sĕ concretiseze crima şi momentele ei. Nu ne spune, care autoritate a fost silită, în ce sĕ cuprinde sila, şi cum a făcut'o? De aşĭ urma şi eu esemplul D lui procuror, s'ar păré, că aşĭ voi sĕ ascund vinovăţia acusaţilor cu turburarea causei. Dér eu caut şi cer lumină, fiind-că sunt convins de nevinovăţia lor. Nu sunt pe banca acusaţilor alţii, decât ómenĭ din popor. Procedura gendarmilor nu cade în cadrul acestui proces; ei îşĭ au forul lor separat; în acest proces avem sĕ limpeḑim numai, ce au făcut acusaţii? Ce vină li se bagă, ce silă au au făcut ei autorităţii, ce ameninţare periculósă, imediată, gravă şi neresturnabilă? căcĭ pe ei voiţĭ sĕ-i judecaţĭ, şi numai atuncĭ îĭ ve-ţĭ puté osândi, décă veţĭ fi convinşĭ prin doveḑĭ, că au comis sila pretinsă de §. §. 163 şi 168 ai codicelui criminal. Décă D-l procuror nu a concretizat autoritatea publică atacată, forţa, ameninţarea periculósă trebue sĕ caut eu pas de pas, combătând tóte cele ḑise de D-l procuror, ba şi acelea, carĭ s'au vênturat în decursul pertractărei, şi pe carĭ D-l procuror le-a trecut cu vederea.

Mai 'nainte de a trece în dietaliŭ în materia acestui proces, voesc sĕ reflectez în general la valórea mărturisirei *gendarmilor, a scriitorului Scheidl şi a solgăbirĕului D'Elveaux.* Indicatura, pracsa criminală — esprimată în mai multe rêndurĭ, în decisiunile înaltei Curie — înclină hotărît *spre a declara de suspectă şi nedémnă de tot creḑĕmântul mărturisirea acelui oficiant, care fasionéză într'o causă, în care e interesat, séu e factor activ orĭ pasiv.* Şi erĭ m'am rugat sĕ nu admiteţĭ pe acei oficianţĭ la jurământ dér cererea mea nu s'a luat în considerare Cu tot respectul, ce trebue sĕ-l am pentru hotărîrea On. Tribunal, şi cu acéstă ocasiune trebue sĕ-mĭ susţin escepţiunea de defectuositate a numiţilor martorĭ, carĭ ei înşi-şĭ au recunoscut, că au fost factorĭ în acéstă causă şi responsabilitatea, care cade asupra lor, îĭ descalifică ca martorĭ, fiind interesaţĭ şi conduşĭ de interes contrar acusaţilor, bine sciind Domnia lor, că aruncând vina pe acusaţĭ, voesc a-se spăla pe sine înşişĭ (citaţiunĭ din decisiunile curiale). Acésta învaţă şi manualul de procedură, care se dă în mâna studenţilor de drept. Şi pănă când avem de trei orĭ mai mulţĭ martorĭ nescepţionabilĭ, neînteresaţĭ, martorĭ din alte comune, carĭ au venit pentru alt scop la Mehadica în acea ḑĭ nefastă, pănă atuncĭ oficianţii şi gendarmii interesaţĭ nu pot trage în cumpĕnă nimic.

Sĕ intrăm în detaliurĭ: d-l procuror începe cu hotărîrea comitetului în cestiunea ocupaţiunilor din islazele comunale. D-sa susţine, că acéstă hotărîre este deobligătóre pentru ocupanţĭ şi autoritatea administrativă a avut drept a mĕsura ocupaţiunile în mod oficios, eventual a se folosi de puterea oficiósă pentru esecutarea decisului comitatens.

Tare se înşală d-l procuror, şi se vede, că mai mult decât i s'a comunicat unilateral în acéstă materie, nu scie, apoi îi voiu spune eu, care am luat parte la aducerea acelor hotărîrĭ comitatense. Comitatul a decis, ce a decis, în privinţa ocupaţiunilor pentru sine, respective pentru comune, a căror interese le representă faţă de singuraticii ocupanḑĭ; ocupanḑii nu sunt datorĭ şi nicĭ nu pot fi constrînşĭ pe calea administrativă a-se supune acelora, şi a-le împlini, căcĭ comitatul, comuna, e parte privată, *actore*, ér ocupantul *inct;* Şi unul altuia prin *decis*, *determinare* unilaterală nu póte impune pretensiunea sa, ci în cas de neînţelegere, judele comitent trebue sĕ decidă între comună şi ocupant.

Avênd decĭ poporul drept a nu primi decisul comitatului, şi neavênd drept autoritatea administrativă pe cale oficiósă a impune ómenilor — orĭ-ce iritaţiune, indignaţiune s'a născut din acest motiv — dreptul şi legea fiind pe partea ómenilor — numai pe organele administrative póte cădé vina şi responsabilitatea pentru neîndestulirea poporului.

Cu aşa preludii necesacte îşĭ introduce d-l procuror acusa, apoi trece la incidentul bagatel cu coşariul Ivanovschi, care ne enaréză faptul, cu o naivitate nevinovată. Dér d-l procuror în lipsă de material mai bun se acaţă şi de acest cas, în care de altmintrelea, după recunóscerea primarului, tot ómenii au avut drept, căcĭ arătându-i-se primarului, că competinţa coşeriului e pusă în preliminariu, a sistat încassarea după numĕr.

D-l procuror se opresce şi la călĕtoria prin comună a conducĕtorului cărţii funduare, Pongracz, deşi mai bine făcea, décă lăsa neamintit acest cas, lipsit de orĭ-ce seriositate. Oficiantul public, când e în funcţiune oficiósă representă statul, puterea statului, şi ca sĕ pótă fi vorba de representantul acestuia, el trebue sĕ fiă energic, serios şi resolut. Tóte acestea au lipsit d-lui Pongracz. Er lipsele acestea personale ale lui *nu pot suplini acea ameninţare cu comiterea unei crime séu delict*, ce legea pretinde, ca sĕ putem aplica §§ 163 şi 168.

Şi Scheidl, scriitorul notarului — vicenotar n'a fost de când e — *e silit sĕ facă arĕtare despre revoltă*, ḑice d-l procuror continuând acusa. Intr'adevĕr acest Scheidl, cu arĕtarea sa făcută pe o sdrénţă de hârtiă, mângită cu câte tóte, a născocit revolta.

Notarul, cu uşurinţă neertată, notifică revolta din capul şi scara-bara lui Scheidl, fără ca sĕ ésă în faţa locului, şi fără ca sĕ se convingă, ce fapte neertate au obvenit în Mehadica; alarméză gendarmĭ, fibirĕu, solgăbirĕu. Toţĭ o iau spre Mehadica, şi care cum vine, face gónă după ómenii pacĭnicĭ care-şĭ la tréba sa, îi închid, îi pun cu capetele la zid, îi păzesc, ca sĕ nu se uite unul la altul. Etă *întru adevĕr un fapt revoltător şi nelegal.*

Pe basa definiţiunei, eşite din capul unui nesocotit, pe basa acestei false definiţiunĭ se alarméză autorităţile publice, şi se răpesce libertatea cetăţenilor. Autorităţile publice nu întrébă de fapte concrete; poporul şi comuna au fost aflate în cea mai completă linisce — nicĭ urmă de revoltă, şi totuşĭ ómeniĭ se închid. Scheidl şi notarul şi toţĭ, carĭ nu se pricep la definiţiunĭ, spună faptele întêmplate, şi nu seducă pe alţii.

Scheidl vorbesce în arĕtarea sa către notar, despre popor: *„Boii de ei nu s'au putut orienta din preliminariu“. Apoi cu boi sĕ face revoltă*, ca sĕ se închidă şi ucidă ómenĭ? Acéstă despectare a cetăţenilor din partea unui sciitoraş şi primirea de basă a unui astfel de dejositor pamflet la inscenarea persecuţiunei grave, caracteriséză pe factorul, care rupe legătura necesară pentru susţinerea ordinei publice între popor şi autoritatea publică.

Până aicĭ nicĭ vorbă de *forţă şi ameninţare periculósă, prescrise* în § 167 al codicelui criminal.

(Va urma.)

Din Bucovina.

Despre portul preoţesc.

(Fine.)

Preoţii occidentalĭ n'au permisiune anume, ca sĕ umble civil. Numai la noi în Bucovina îşĭ permit unii acest lux, cei bĕtrânĭ şi cei tinerĭ numai în reverenḑĭ umblă, pe când cei în doi perĭ îndătinéză a umbla şi civil. Dér acésta numai la noi, în alt loc nu afli. Ei umblă în blană de óiă, căcĭ nu s'au înrădĕcinat încă bine, cu timpul îi vei vedé numai în reverenḑĭ — tot aşa ca'n Italia şi Spania, unde au pământ şi-l lucră în reverendă. Prin satele din apropierea Romei preoţii catolicĭ lucră la câmp, ba dela Frascatĭ, cale de câte-va óre de Roma, preoţii aduc pui de găină, strugurĭ şi smochine cardinalilor sĕ se îndulcéscă. I-a vĕḑut pe unul séu altul civil prin Cernăuţĭ séu póte şi'n oraşele din provinciă — séu póte şi pe la boi, dér acésta nu permite a face conclusiune, că preoţii latinĭ apar civil în public şi de ce nu şi ai noştri? Preoţii italienĭ lucră mai ceva, decât ai noştri la câmp şi prin grădine şi lucră în reverendă, arĕtând poporului cum se lucră — ei probéză, că nu sunt bondarĭ şi că numai albinele sĕ lucre. A sta în carul cu bostanĭ, în vêrful carului cu snopĭ, nu este aşa de supĕrăcios, ci mai mult te dóre inima când veḑĭ, că bietul popă se trage la gospodăriă, dér n'are cu ce plăti un servitor. Mai supĕrăcios însĕ este, când cine-va cară lemne dela pădure spre a face gheşeft, séu cară butucĭ la ferestreu!

A lucra nu-i ruşine — de-ai avé cu ce — dér posnă, că n'ai cu ce, nicĭ în ce

Nr. 73 al „G. B.“ vorbesce apoi cu Pidalionul. Şi fiind-că Pidalionul opresce straiele de mătase — crede d-l D. că Pidalionul n'ar avé nimic contra hainelor civile. Adevĕrul însĕ pare a fi acesta: Bĕtrânul Pidalion glăsuesce, că clericii sĕ nu se îmbrace în haine nepotrivite şi de mult preţ şi de mătase, ci se intrebuinţeze haine obicĭnuite clericilor. Aşa aflăm, că can. 27 al Sinodului VI Ecum. ḑice: „nimenea din cei ce se numĕră în cler sĕ nu se îmbrace în haină necuvenită, nicĭ în cetate petrecênd, nicĭ în cale mergênd, ci se intrebuinţeze îmbrăcămintele cele *acum obicĭnuite* celor ce se numĕră în cler, ér, décă vre-unul ar face una ca acésta, pe o sĕptĕmână sĕ se afuriséscă“. *Er tălcuirea acestui canon* după Pidalion este: „Clericii şi cei ierosiţĭ se cuvine a fi cucernicĭ şi după chipul cel din afară, pentru-că Dumneḑeu cu adevĕrat vede 'n inimă, ér ómenii privesc la starea cea dinafară a trupului după ceea ce este scris: omul vede 'n faţă, ér Dumneḑeu vede 'n inimă. — Drept aceea, din cele dinafară chibzuesc şi aşeḑarea cea din lăuntru a inimei. Pentru acésta şi canonul acesta poruncesce, *că nicĭ un cleric sĕ nu porte haine nepotrivite epangelucei sale*, adecă de mult preţ şi de mătase séu şi ostăşescĭ, *nicĭ în cetate aflându-se nicĭ în călĕtoriă, ci se întrebuinţeze hainele celor obicĭnuite clericilor, adecă cucernice şi umilite.* Er care ar face din potrivă sĕ se afuriséscă pe o sĕptĕmână.

Aşa sună canonul şi tâlcuirea lui! Decĭ nu încape nicĭ o pledoare pentru haine civile. Er, décă totu-şĭ ar dori unul séu altul haine civile, atuncĭ sĕ scie, că nu este chemat pentru tagma preoţéscă, voind a-se îmbrăca cu haine nepotrivite epangelucei sale. Orĭ ce schimbare în port ar fi o inovaţiune, care ar da ansă la subminarea ortodoxismului.

Când preoţii nu vor mai ţiné cu sâuţeniă la haina preoţéscă, ci le va fi permis a-se îmbrăca după modă şi sport ca ghigherli, vênătorĭ, pescarĭ, gémbaş de cai, acoperindu-şĭ corpul cu diferite colorĭ — atuncĭ vor fi inboldiţĭ de pasiune de-aşĭ tunde şi baba după modă, o vor rade-o şi la urmă vor cere de-a se însura de-a doua şi a treia-óră şi atuncĭ s'a sfîrşit şi cu ortodoxismul din acéstă ţéră! Comisiunea menţionată însĕ va cunósce adevĕrul şi póte s'a şi convins deja, că bine spune

Călĕtorescu.

ULTIME SCIRĬ.

Paris, 15 Noemvre. Ḑiarul „Figaro“ spune, că Francia n'are nicĭ un amestec în campania, ce s'a întreprins în ḑiaristica esternă cu scop de a face posibilă apropiarea între Francia şi Germania pe basa neutralisării Alsaciei-Lotaringiei.

DIVERSE.

Unde duce pe om avariţia? In suburbiul Parisului, Courbevoie, murì de fóme mai ḑilele trecute o femeiă, care avea anual un venit curat de 5000 fl. Femeia acésta se numea Couillard şi era de 86 de anĭ. Intr'o ḑi ómenilor, carĭ mai locuiau în casele acelea cu bĕtrâna femeiă, le părù lucru curios, că ce ar fi causa de nu o mai vĕd şi din partea, unde îşĭ avea ea odaia se simţea un miros greu; despre acest lucru locuitorii acelei case au făcut cunoscut fratelui ei, care locuesce în Paris. Acesta a intrat cu poliţia în odaia bĕtrânei. Pe bĕtrâna Couillard au aflat'o mórtă într'un pat vechiu şi simplu. In urma unei cercetărĭ medicale s'a adeverit, că bĕtrâna femeiă pe lângă tótă avuţia ei aşa mare, a murit de fóme. Hârtiile şi alte obiecte de valóre le-a ascuns femeia, încât nicĭ până astăḑĭ nu s'au aflat.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Cursul la bursa din Viena.

Din 13 Noemvre 1896.

Renta ung. de aur 4%	122.15
Renta de coróne ung. 4% . . .	99.35
Impr. căil. fer. ung. in aur 4½% .	122.—
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	100.75
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	120.75
Bonurĭ rurale ungare 4% . . .	97.60
Bonurĭ rurale croate-slavone. . .	97.—
Imprum. ung. cu premii	153.50
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Segedin.	137.—
Renta de hârtie austr.	101.35
Renta de argint austr.	101.30
Renta de aur austr.	122.45
Losurĭ din 1860	144.35
Acţii de ale Băncei austro-ungară.	938.—
Acţii de-ale Băncei ung. de credit.	402.25
Acţii de-ale Băncei austr. de credit.	364.30
Napoleondorĭ	9.53½
Mărcĭ imperiale germane . . .	58.77½
London vista	119.90
Paris vista	47.50
Rente de coróne austr. 4%. . .	101.10
Note italiene.	44.50

Cursul pietei Braşov.

Din 13 Noemvre 1896.

Bancnote rom.	Cump.	9.48	Vênd.	9.50
Argint român.	Cump.	9.40	Vênd.	9.45
Napoleon-d'orĭ	Cump.	9.50	Vênd.	9.53½
Galbenĭ	Cump.	—.—	Vênd.	—.—
Ruble rusescĭ	Cump.	—.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	58.20	Vênd.	58 80
Lire turcescĭ	Cump.	—.—	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.75	Vênd.	101.75

A v i s!

Prenumeraţiunile la **Gazeta Transilvaniei** se potŭ face şi reînoi şi când dela 1-ma şi 15 a fiă-cărei luni.

Domnii abonaţĭ sĕ binevoiască a arăta în deosebĭ, când voiesc ca espedarea sĕ li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămurit şi sĕ arate şi posta ultimă. **Administraţ. „Gaz. Trans."**

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei" à 5 cr. se potŭ cumpĕra în librăria Nicolae Ciurcu.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Oct. 1896.

Budapesta — Predeal

Tren de persón.	Tren accel.	Tren mixt.	Tren de persón.	Tren accel.				Tren de persón.	Tren mixt	Tren accel.	Tren accel.	Tren de persón.
10.—	8.05		8.05	2 00	pl.	Viena . . .	sos.	1.55		1 55	7.20	6.20
8.30	2.15		5.45	9.15	↓	**Budapesta**	↑	7.—		7.40	1.50	8.10
11.21	4.16	5.10	9.02	11.19		Szolnok . .		3.37		5.31	11.44	4.28
1.33	5.48	8.00	11 33	12.47		P.-Ladány . .		1.19		3.56	10.03	2.17
3.42	7.08		1.48	2.11	sos.	Oradea-mare .	pl.	11.04		2.37	8.43	11.32
3.58	7.15	1.22	2.06	2.18	pl.		sos.	10.44	8.00	2.31	8.38	11.17
4.38	7.43	2.19	3.03	2.50	↓	Mezö-Telegd .	↑	10.07	7.10	2 01	8.11	10.42
5.20	8.18	3.32	3.45	3.26		Rév		9.30	6.13	1.34	7.46	10.08
5.43		3.51	4.06			Bratca . . .		9.10	5.38			9.50
6.32	9.07	5.13	4.53	4.17		Ciucia . . .		8.32	5.49	12.52	7.08	9.19
7.16	9.37	6.14	5.32	4.50		B.-Huiedin		7.54	4.59	12.20	6.39	8.37
8.07		7.32	6.24			Ghârbău . .		6.54	3.18			7.37
8.34	10.37	8.21	6 59	5.55	sos.	Cluşiu . . .	pl.	6.13	2 23	11.01	5.23	7.—
8.49	Tr. prs. 11.10	8.40	2.17	6.11	pl.		sos.		5.24	10 45	tr.pers. 4.35	6.45
9.06	11.27	9.09	2.52	6.27	↓	Apahida . .	↑		5.02		4.03	6.27
10.12	12 30	10.40	4 45	7.27		Ghiriş . . .		Tr. expr. Teiuş Arad Budapest	3.37	9.23	2.55	5.12
10.42	12.57	11.25	5.39	7.50		Cucerdea . .			3.06	8.49	2.25	4.33
11.01	1.09	11.49	6.08			Uiuóra . . .			2.49		2.08	4.27
11.09	1.16	11.59	6 19			Vinţul de sus			2.41		2.00	4.20
11.31	11.40	12.29	6.57	8.17		Aiud . . .			2.17	8.23	1.38	3.59
11.48	11.55	12.55	7.30	8.33	sos.	Teiuş . . .	pl.	3.36	1.55	8.06	1.17	3.38
12.05		1.30		8.38	pl.		sos.	3.18	1.29		12 57	3.06
12.33		2.08			↓	Crăciunel . .	↑		12.55		12.32	2.40
12.47		2.27		9.09		Blaşiu . . .		2.48	12.40		11.59	2.26
1.18		3.11				Micăsasa . .			12.01		11.28	1.54
1.34		3.31		9.42	sos.	Copşa-mică .	pl.	2.15	11.41		11.10	1.35
2.13		3.46		9.44	pl.		sos.	2.12	11.14		11.05	1.01
2.32		4.08		9.59	↓	Mediaş . . .	↑		10.55		10.48	12.45
3.04		4.45		10.22		Elisabetopol .		1.40	10.21		10 18	12.16
3.40		5 27		10.51		Sighişóra . .		1.06	9.42		9.43	11.33
4.03		6 12		11.12		Haşfalĕu . .		12.52	9.12		9.19	11.16
5.34		7.50		12.26		Homorod . .		11.54	7.45		7.38	10.03
6.12		8.37		12.58		Agoştonfalva .			7.02		7.22	9.25
6.41		9.07		1.15		Apaţa . . .		11 11	6.36		6.48	9.01
7.16		9.40		1.34		Feldióra . .			5.58		6.33	8.28
8.—		10.25		2.09	sos.	Braşov . . .	pl.	10.10	5.08		5.57	7.48
3.55		11.—		2.19	pl.		sos.	10.05	5.20			9.08
4.40		12.26		3 01	↓	Timiş . . .	↑	9.39	4.14		5.20	8.28
5.10		1 11		3.31		**Predeal** .		9.12	3.32		4.14	8.01
12.00		8 30		9.30	sos.	Bucurescĭ . .	pl.	5 35	9.15		3.32	3.15

Cucerdea — Oşorheiu — Regh.-săsesc.

Tren mixt	Tren de persón.	Tren de persón.	Tren de persón					Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Trenŭ mixtu
2.30	8.10	3.11	10.59	↓	pl.	**Cucerdea** . .	sos.	7.45	2.36	8.31	12.42
3 19	8.51	3.52	11.40			Ludoş . . .		7.02	1.58	7.38	9.59
4.12	9.37	4.37	12.26			Cipău . . .		6.28	1.19	6.55	11.01
5.12	10.27	5.26	1.14		sos.	**Oşorhei** . .	pl.	5.34	12.25	5.50	9.54
5.40	10.42	5.36			pl.		sos.		9.20	5.04	9 35
7.14	12.16	7.14			sos.	Regh.-săs. .	pl.		7.54	3.30	8:05

Ghiriş — Turda

tren de persón.	tren mixt	tren mixt	tren de persón.				tren de persón.	tren mixt	tren mixt	tren de persón.
7 33	11.—	5.—	10.21	↓	Ghiriş	↑	5.05	10.30	3.20	9.12
7.53	11.20	5-20	10.41		Turda		4.45	10.10	3.00	8.52

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persón.	Tren mixt	tren de persón.	tren mixt						tren mixt	Tren mixt	tren de persón	tren de persón.
2.20	4.45	11.55	7.10		pl.	Copşa mică .	sos.	↑	9.34	3.05	6.25	12.35
3.57	6.35	1.25	8.50	3 13		Ocna . . .			8.11	1 27	5.07	11.01
4.19	7.01	1.48	9.15	3 39	sos.	Sibiiu . . .	pl.		7.44	12.57	4.40	10.30
	4.34		2.05	↑	pl.		sos.		7.29	Marţa şi Vinerea		8.57
	6.16		3.58			Avrig . . .			6.02			7.16
	8.42		6.35	↓	sos.	Făgăraş . .	pl.		3.28			4.30

Simeria (Piski) — Hunedóra

tren mixt	tren mixt	tren mixt	tren mixt				trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ
6.15	11.35	4.25	10.28	↓	Simeria	↑	4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46		Cerna		4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12.20	5.23	11.12		Hunedóra		4.10	9.38	2.30	7.45

Braşov — Zêrneştĭ

trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ					trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ
8.35	4.55		↓	Braşov	↑		7.44	1.29	
10.28	6.36			Zêrneştĭ			6.20	12.05	

Mureş-Ludoş — Bistriţa

4.—	Numai Lunia comunică	9.10	4.20	↓	Mureş-Ludoş	↑	6.46	7.21	Numai Vineré circulă
5 03		10.28	5.35		Zau		5.49	6.24	
6 48		12 41	N. Marţa comunică		Ţagu-Budatelic . . .		Circulă numai Marţa	4.50	9.40
7 38		1.54			St. Mihaiu de câmpie .			3.44	8.46
8 33		3.02			Lechinţa			2.48	7.43
9 07		3.41			Ş.-Măghiăruş			2.01	6.52
9.59		4 55			Bistriţa			1.16	5 55

Arad — Timişóra

6.20	11.25	5.-		↓	Arad	↑		10.43	3.44	10.55
7.08	12.15	6.14			Vinga			9.42	3.01	10.11
8.01	1.10	7.39			Timişóra			8.20	2.—	9.10
12.47	8.47	12 27	5 10		Seghedin.		6 05	2.30	10 05	2.15

Sibiiu — Cisnădie.

trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ		trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ
5.30	2.15	pl. Sibiiu . sos.	7.10	9.20
5.42	2.27	„ Selemberk „	6.57	9.07
6.06	2.51	„ Cisnădie pl.	6.36	8.46

Sighişóra — Odorheiu-sĕcuesc.

trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ		trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ
3 22	11.08	Sighişóra . . .	9.51	5.32
3.54	11.48	Haşfalĕu . . .	9.02	4.54
6.20	1.59	Odorheiu-sĕcuesc	7.15	3.—

Notă: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. — Numerii încuadraţĭ cu linii mai negre însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.